

Az elkészítés napja

Egy ószhajú bácsi mondta nagyon lehangoltan: annyit azért elvártam volna, hogy nyugdíjba vonuláshoz „észrevégyék”. Egy szál virággal, pár köszöntő szóval, kedvességgel milyen széppé, milyen emlékeztetőre tehetnék volna számomra azt a napot. Így csak ez marad meg emlékeztetőben: íme senkinek se volt fontos, hogy húsz év után az utolsó napon tisztességgel, megbecsüléssel búcsúztasson.

Nem ő az egyetlen panaszkodó. Mások is visznek magukkal a nyugdíj-évekbe hasonló lelki sérülést. Közülük nem egy el se megy később az öreg napjára, nyugdíjastalálkozóra, olyan mélyről égeti a keserűség. Hogy túlzás így reagálni? Persze hogy az, de olyan túlzás, ami lélektenileg teljesen érthető. Hisz nagy, most már az élet végső határáig szóló változás a nyugdíjaztatás, az örömet, ami benne rejlik, örömmel kellene megédesíteni. Nem pedig — ha véletlenül-akaratlanul is — újabb örömet csepegetni hozzá.

S ilyen értelemben a közösség és egyén viszonyának egyik — bár utolsó — felvonása is az elkészítés napja. Mit illik tenni ilyenkor? Arra is van sok jó példa, szívvel-lélekkel megrendezett búcsúztatásokról is éppígy írhatnánk, mint a fenti panaszszavakról. De a tanulságot érdemes megjegyezni: hogy megkeserítheti az elkészítő szájaizét, egy „köszönjük magának” gesztusra sem méltatják.

Egy valaki kiállt a sorból, fiatalabbra hagyta a gépet, a szerszámot, az íróasztalt. Az élet, a munka azért megy tovább. A többieknek azonban kötelességük, hogy tudjanak az elkövetkező változásról, hogy törődjenek vele, előre készüljenek.

Hogyan lehetséges ez? Miként is kell megszervezni? Csak egy kis utánanézés, odafigyelés, legfőképp pedig: emberség dolga. A munkaséletpet akkor is meg kell becsülni, mikor már alkonyatba fordul, ilyenkor kinek-kinek még nagyobb szüksége van a közösségtől érkező sugarakra.

S. M.

Összehívják az európai írók konferenciáját

Hazaérkezett Moszkvából a Magyar Írók Szövetségének öttagú delegációja, amely részt vett a szocialista országok írószövetségi vezetőinek tanácskozásán. A Ferihegyi repülőtérre a küldöttség tagjai, Darvas József, az Írószövetség elnöke, Molnár Géza külügyi titkár, Simon István, a Kortárs főszerkesztője, Fábrián Zoltán és Cseres Tibor író, kollektív interjú adtak. A többi között elmondták, hogy tizenegy ország írói találkoztak. A négy napos konzultáción először a nemzeti írószövetségek munkájáról, majd a nemzetközi kapcsolatokról volt szó.

Az európai biztonság megteremtésének témája kapcsán Georgi Dzsagarovnak, a Bolgár Írószövetség elnökének kezdeményezésére foglalkoztak azzal a gondolattal, hogy elő kellene készíteni az európai haladó írók konferenciáját. A plénum elfogadta az indítványt.

Nyelveket tanulunk

Miért? — kérdezem a tanfolyam hallgatóit, s csodálkozva néznek vissza, mint ha a kétszerkettőről faggatnám őket. Néhányan közheleket emlegetnek, ahány nyelvet tudsz, annyi embert érsz. De hát mit ér az elspórolt energia, az önsanyargató szőmagolás, ha hosszú távon hiányzik a gyakorlat folytonossága, a szabályok, nyelvtani szerkezetek, ragozás, szókincs mindennapi próbája? Mert aki passzióból kezdi az abécénél, s áttizzadja rövidbősszább kurzusát, az állandó társalgás, a rendszeresen felelevenített ismeretek hiányában lassan felejt, amire annyi fáradságot áldozott. Ilyenkor irigykedve hallgatjuk nagyapáinkat, akiket a történelem viharosabb, tisztázatlanabb évtizedeiben az önvédelmi szükség tanított nyelvekre, ha nem is sokra, egyre-kettőre valamelyest. Az emberek nagy többségénél egyelőre hiányzik a szorító igény, mely nyelvtanuláshoz ösztönöz. Nincs elég pénzük külföldet járni, idehaza se túlsúlyolt az idegenforgalom, nincs Riviera, Florida, vagy jaltai paradicsom, ahol hasznosan forgatja magát a nyelvismérő, s a bábeli hangzavarból megragad a külföldi konyhazsargon, hogy a szóvalon erőltén csapásain valamely nép beszédkulturájához közelíthetnének. Ez nincs. Van viszont intézményes iskolai nyelvtanításunk. De ki tanul meg egy nyelvet is az elblijcett iskolai órákon?

még soká mondják ki a végső szót.

Szervezett nyelvtanítással Szegeden a TIT három éve foglalkozik következetesen. A Radnóti gimnázium laboratóriumában működik központi nyelviskolája, s mivel befogadási köre viszonylag szűk — egyszerre 20 hallgató fér el a fülkékben —, üzemekben hivatalokban kihelyezett csoportokat szerveznek.

Muncz Károly, a TIT városi titkára elmondta, a ruhagyár igazgatósága felbcsülte a nyelvtanulás hasznát. Kezdeményezett...

Termelőerővé válik

Erdélyi Józsefné, a ruhagyár osztályvezetője: Igazgatói utasításra angol és német tanfolyamokat kezdünk szervezni. Nem volt nehéz. Elmentünk az osztályokra, jelentkezési lapokat hagytunk, s kaptunk vissza két-három napon belül, kitöltve. Az egyműszakosakból gyorsan verbuválódott az első két csoport, mely heti kétszer két órában január elejétől „üzemel”.

A gyors siker titka: a tanulási költségeit a gyár fizeti. A dolgozók tanulmányi szerződést köthetnek a három és fél hónapos kurzusra, a gyár fedezi annak a hatvan órák költségeit, mely kedvet ad az idegen nyelvhez. A cél tehát: ösztönözni.

Tánczos Miklósné, a tanfolyam vezetője: Ismeretes, üzemünk számos külföldi céggel tart kereskedelmi kapcsolatot, árukat forgalmaz, tárgyalásokat folytat. Külföldi folyóiratok járnak hozzánk, s aki eredetiben olvashatja, időt, energiát takarít meg, olyan dolgokról szerez tudomást, melyhez nehezen vagy sohasem jutna el. A jelentkezőket általában három elképzelés vezette: a tárgyalásokra, utazásokra tolmács nélkül több eséllyel pályázhatnak, a szakirodalmat a fordítóiro-

da közbeiktatása nélkül olvashatnák, végül a spontán érdeklődés, mely nálunk most nem kerül pénzbe.

A nyelv termelőerővé válik a ruhagyárban.

Nincs könyv

Persze az öröme uröm is vegyül. A németül tanuló ruhagyáriak körében máris rajtolna az újabb csoport, de egyelőre nem merik indítani. Nincs tankönyv. A Timár József-féle nyelvkönyv eltűnt a boltokból, s ráadásul választék sincs. Így az egyetlen üzemi példányt most gépirónok szabad idejükben zongorázzák újra, sokszorosítják. Sziszifuszi próbálkozás.

Erdélyi Józsefné: Eddig az egyműszakosakra korlátoztuk a nyelvtanítást, de számolnunk kell a kétműszakosak igényeivel is. A jelenlegi két csoport mellett újabb három áll készenlétben, az akció tehát sikerrel járt. De kérdezem én: hol találom még egy ilyen „jóbolond” nyelvtanárt, aki tankönyv nélkül is meri vállalni?

A leghatásosabb módszer

A TIT nyelviskoláján pedagógus végzettségűek oktatnak, a legjobb szakemberek.

Muncz Károly: Jelenleg 650 beiratkozott hallgatónk van. A tankönyvhiány sajnos reális. A Radnótiában működő csoportok részben a mi könyveinket, részben a hagyományos ismeretanyagot használják. Az audiovizuális tanfolyam heti négyórás, de kedvelt a gyors, hatásos intenzív módszer is, mely heti 20 órában, másfél hónapos kurzusban, a hagyományos és az audiovizuális módszert kombinálja. Ez a tagozat praktikus ismereteket ad. A hallgatók lecke-könyvébe belekerül az elvégzett anyag, de értékelés, osztályozás természetesen nincs. Akik ezek után nyelvvizsgát akarnak tenni, azoknak külön előkészítő tanfolyamot szervezünk. A nyelvvizsgát ma már nemcsak tudományos fokozatokhoz kéri, de számos munkakörben jól jön, magasabb beosztáshoz juthatnak vele.

Nikolényi István

Hétfő a Centrumban

Járjon jól a vásárló!

Munkásszorongó vizsgálata a pénztár előtt a blokkot. Újra összeadja a rajta sorakozó számokat. Stimmel-e minden? Ráncos öreg kéz számlálja nehézkos mozdulatokkal a visszaadott forintokat. Megvan-e mind? Az utolsó tízfiliere is.

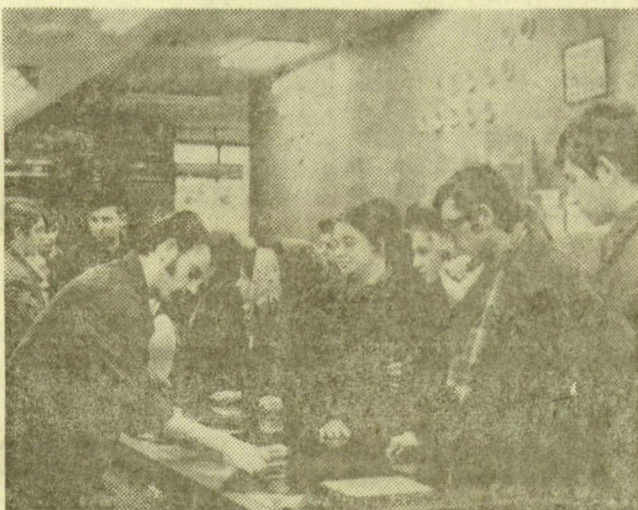
Tegnap, hétfőn a Centrum Áruház pénztáránál. A pultok előtt láthatóan munkásemberek, itt-ott falusi öltözetek. A kirakatokban és a pultok mögött színes-szép műszálas takarók, hajszáritók, villanyborotvák, nylonharisnyák. Húszszázalékos árengedménnyel. Tegnap volt a második hétfő.

Csak a szezonnak megfelelő, keresett árukat adjuk olcsóbb áron. Szigorú rendeletek kötnék bennünket. És az árengedménynek az is feltétele, hogy a készlet egész nap tartson ki. Legalábbis emberi számítás szerint elégnek kell lennie. A műszálas takarókból például 600-at raktároztunk. Máskor ez egész éves készlet lenne.

Ezt mondta Dózsa Pál igazgató. És hozzátette azt is, hogy a hétfők új lehetőségeket teremtenek a vásárlóknak. Főként az alacsonyabb jövedelmű családoknak. Mert az évi kétszeri vásár idején nem biztos, hogy éppen van pénz otthon. A hétfőkre lehet előre tartalekolni. Propagandacéljaikat sem titkolta. Az áruház nagy tömeg kiszolgálására épült. A hétfőkkel azt is el akarják érní, hogy a vásárlók megszokják: itt kulturáltan és olcsón tudnak vásárolni.

A párt és a kormány régóta szorgalmazza, hogy az olcsó áruk ne tűnjenek el a boltokból. És ezzel válik jelentőssé a dolog másik oldala is. Sok család, főként ahol kevés az egy főre jutó jövedelem, kevés olyan használati cikket vásárol, amely a kulturált élethez ma már igen-csak szükséges. Most itt a lehetőség, hogy közepes áron, kiváló árukat szerezzenek be.

Olyan kezdeményezés ez, melyet csak dicsérni lehet.

Somogyi Károlyné felvétele

A műszaki cikkek osztályán nagy az érdeklődés és a választék is. Jó néhány cikket adtak tegnap engedményes áron

Igazi kereskedői szemléletre vall. Rugalmasan reagálni a kereslet-kínálat viszonyára, vevőket szerezni, vevőket megtartani. Sok módszer van erre. A Centrum azt választotta, amely egy nagy áruházi vállalatnak leginkább megfelel. Remélhetőleg ez a többi vállalatot is elgondolkodtatja. Vállalatokat és üzleteket. Hiszen az olcsó vásárlási lehetőség csak az egyik jó, ami a hétfőkből származik. A másik az lenne, ha más vállalatok és az egyes üzletek is kutatnák a lehetőségeket, hogyan tudnák ők is jobban szolgálni a vevőket. Lehetőség sok van, csak meg kell találni a leginkább megfelelőt.

Mint ahogy ez a Centrumban sikerült. Ahol szombat este és vasárnap a kirakatokban mindenki megnézheti, hétfőn talál-e majd olyan cikket engedményes áron, amire szüksége van. És hétfőn reggel már jönnek vásárolni. Olcsón és jól. Nem szívességgé ez, hanem okos kereskedelmi politika. Hiszen „csak” arról van szó, hogy a vásárlók és a vállalatok érdekei találkoznak. Ehhez pedig a vállalatnak kell cselekednie. Mégpedig nem időszakonként, alkalomadtán, hanem rendszeresen és folyamatosan. Olcsó árakkal, udvariassággal, reklámmal, kulturált ki-

szolgálással, vagy bármivel, de a vevő elé kell menni. Behozni őt az üzletbe. És ez csak úgy sikerülhet, ha a vásárló is jól jár. Vagyis valahogyan így.

Szávay István

A rendszer

„Tiszteld, s tanulj más művelt népek nyelvét is, de sohase feledd, miképp idegen nyelveket tudni szép, a hazait pedig lehetőségig művelni kötelesség” — tanítja unokaöccsét Kőlcsey Ferenc a Parainesisben. A reformkori ars poetica máig érvényes eszméi tartalma mögött fontos pedagógiai-módszertani alapállást is kihallunk. A Magyar Tudományos Akadémia 1968-as ülésén hangzott el: magunkévá kellene tenni azt a nézetet, hogy az anyanyelvi nyelvtanoktatás teremtés alapot a későbbi idegen-nyelvi oktatás számára. A jelenlegi iskolai tantervi utasításban ilyen célkitűzés nem szerepel. A formális magyar grammatika tanításával elérhető, hogy a diákok a nyelvtanon belül is hozzá szoknak: a jelenségekben rendszert lehet keresni, hogy a rendszer az azonos vonások ismétlődésében, kombinációjában található, nem csupán az értelmes összefüggésekben. Iskolai nyelvtanításunk módszerében, anyagában

Képernyő

A pokol meg a főúr

Tulajdonképpen most glosszáit kellene írni. Valami harcos kis méltatlankodást, sok kérdőjellel és még több felkiáltójellel. És ilyenféle kirohanásokkal két visszafogottabb mondat között: „Meddig tűrik még az illetékesek az ilyen ízlésrombolást?” „Mikor hagyja már abba az ilyen kispolgári szalongicsek közvetítését a televízió?”

A glosszafírás azonban most inkább műfajapótló kötelesség, mint felkapott divat, s így inkább csak fásult tűnődéseit veti papírra néhány mondatban az ügyeletes tévé-szemlélsz. Fásult tűnődéseit a vasárnap este közvetített „A főúr a pokolban is főúr” című zenés hogyishívjákról.

Miről is szólt ez az „izé”? Egy fiatal párról, aki tulajdonképpen házaspár, egy

agglégényről, aki tulajdonképpen apa, egy... Feleséges folytatni. Minden valamirevaló tévéző tucatjával tudna elsorolni efféle, meglepetésnek szánt ötleteket.

És alighanem meg is tudná fogalmazni ezt az egész sztorit — a hallgatónál jobb vagy sokkal jobb színvonalon. Merthát azok a párbeszéddek, azok a rutinmuzsikák árott rutinrigmusok... Egy szóval, nem tudni, miért íródott meg, s ha meg is íródott, miért fogadtatott el, s ha el is fogadtatott, miért forgattatott, miért közvetített — ráadásul a legcsúcsabb csúcsidőben — ez az idézőjelben mondott produkció.

Miért, miért, miért? Egyetlen hiteles válasz képzelhető el: — csak.

A. L.

Művészklub — képpel, filmmel

Alighanem az utóbbi hónapok legizgalmasabb vitája napok tegnap, hétfőn este a Sajtóház Művészklubjának sokaságos hőeleji találkozásán.

Mindjárt az első előadás — Ács József jugoszláviai festőművész, a Novi Sad-i Magyar Szó műkritikájának beszámolója — sosem hallott újdonságokkal szolgált; a messzi tájról hozzánk autózott esztéta-művész a vajdasági művésztelepek történetéről, mai művészetéről beszélt — érdekesen, izgalmasan.

A Művészklub másikk, „hazai” vendége sokkal inkább bemutatott műveivel okozott szellemi izgalmat. Lehel István, a Szegeden élő és dolgozó, ám a szegediek és mások által sem igen ismert festőművész olyan munkákat állított ki, amelyek egyszerre idézik a hajdan volt „képzőművész” természetidező ábrázolásait, s egyszerre mutatják a „képcsinálás” egyik legjárhatóbb — s bizonyára sokak által választott — jövődöntő útját.

A klub harmadik vendége, Moldován Domokos filmrendező, a legkoszerűbb megőrzési eszközzel, a filmmel örökíti meg — immár jópár éve — a naiv festők meg az élő népművészet mai művelőinek munkásságát.

Lepergetett filmjei és elmondott szenvedélyes szavai egyaránt azt bizonyítják, hogy időben kell minden produktum rangját megadni. hogy időben — még a naiv festők, népművészek egyre fogó életében — kell a kinek-kinek kijáró elégtételt kikövetelni.

Sok hozzászóló — így többek között Dorogi Imre, a szegedi festészet doyenje, Szeles Zoltán művészettörténész, Hemmert János festőművész — bizonygatta az elhangzottak igazát, s hívta fel a figyelmet a már felfedezett és megőrzésre méltó értékek erősebb védelmére, megőrzésére.

A Sajtóház Művészklubjának immár huszonkilencedik rendezvénye így jól bizonyította a változatlanul népszerű közösség létét, s azt is, hogy milyen sok új téma vár még az alapos megvitatásra.

A hosszú és eleven párbeszédnek egyébként több új, szívesen látott vendége volt. Részt vettek benne a hódmezővásárhelyi festőiskola képviselői — Németh József és Almási Gyula Béla festőművészek is —, akik bizonyára a felfedezés izalmával vehették tudomásul mind a klub létét, mind pedig a „foglalkozáson” elhangzottakat.

L. A.